

1	<p>Hur vill vi förebygga diskriminering?</p> <ul style="list-style-type: none"> •Att medvetandegöra såväl pojkar som flickor om könsnormer genom projekt utifrån behov
2	<p>På eftermiddagarna tagit fram en gymtid för endast tjejer där en kvinnlig ledare är med och leder (från fritidsgården). S.18. Toaletterna var ett missnöje som syntes i de flesta klasserna ledde till att vi gjorde tjej och killtoaletter på lågstadiet. (efterfrågan fanns från både pojkar och flickor). S.19.</p> <p>Vi arbetar med att blanda tjejer och killar i grupparbeten kontinuerligt.</p> <p>När det gäller språkbruk mellan elever finns mer att jobba med men fula ord (svordomar, könsord etc) har minskat kraftigt efter införande av "röda lappar" i början på vårterminen 2016. S.7</p> <p>Motverka att flickor och pojkar behandlas olika. För att öka flickor och pojkars trygghet i skolan samt att de ska få lika mycket utrymme i klassrummen bestämdes att vi bla skulle ha tjej- och killgrupper samt drama. Av personalens utvärdering framkommer att arbetet med detta har sett lite olika ut från klass till klass beroende på vilka behov som funnits och hur öppet klimatet i gruppen har varit.</p> <p>Pojkar och flickor ska känna sig trygghet i skolans alla lokaler och även få samma utrymme i klassrummen. De ska också känna sig respekterade av all personal samt elever emellan. Könsneutral placering - Jämlikt talutrymme</p> <p>Motivera åtgärd</p> <p>Tjejgrupp: Flickorna känner sig mer trygga i en liten grupp och vågar framföra sina åsikter. Vi tror att flickorna behöver lyftas och uppmuntras.</p> <p>Killgrupp: Pojkarna känner att vuxna på skolan inte lyssnar/hjälper dem, här får de möjlighet till diskussion och reflektion. Vi tror att pojkarna behöver tid för eftertanke. Detta kommer att arbetas med främst i år f-3.</p> <p>Könsneutral placering: Barnen ska placeras utifrån hur de samarbetar bäst.</p> <p>Jämlikt talutrymme: Flickor har påtalat att pojkarna får mer uppmärksamhet i klassrummet och större talutrymme. Detta kommer vi arbeta med främst i år 4-6.</p> <p>Riktade insatser har genomförts i åk 4 - 6, för att förbättra språkbruk, samarbetsklimat, kamratrelationer, trivsel och arbetsro (bl.a. samarbetsövningar i klassrummet via pedagoger samt tjej- och killgruppsamtal under ledning av skolkurator)</p> <p>Främjande insatser: Kön: Vi försöker blanda alla grupper och ser till när undervisningen inte är könsrelaterad. Vi har som utgångspunkt att ge båda könen lika mycket utrymme när det gäller uppmärksamhet, relationer, aktiviteter och talutrymme. Vi uppmuntrar barn att välja icke könstraditionella aktiviteter</p> <p>Arbetet med att förbättra flickornas trygghet i skolan och psykosomatiska hälsa samt höja indextalen för "God psykisk hälsa" har främst skett genom tjejgruppsamtal i olika konstellationer under ledning av representanter från elevhälsoteam och trygghetsteam. Ett salutogent och uppskattat inslag har varit flickors frekventa deltagande och medverkan i skolshower/konserter.</p>

	<p>Sid 8. Behovsprövade samtalsgrupper har anordnats för flickor/pojkar kring värderingar, attityder, gruppklimat och sena ankomster/oanmäld frånvaro. Sid 8.</p> <p>Det faktum att var sjunde flicka (14%) i åk 9 nästan aldrig är nöjd med sitt utseende manar till eftertanke, samtidigt som deras missnöje de facto minskat med 8 procentenheter. Vid slagning av resultatet ur ett genusperspektiv framgår att flickorna hamnar på index 47 mot pojkarnas 62 (Haninge åk 9 totalindex: 54; flickor: 47, pojkar: 61). Det är alltså fortfarande en signifikant skillnad mellan flickors och pojkars psykosomatiska hälsa. Detta skeva missförhållande kvarstår från föregående genomförda Stockholmsenkät 2014. Påpekas bör dock att utfallet inte är specifikt relaterad till Ribbyskolan, utan frågorna omfattar flickornas livssituation i sin helhet. Mönstret är detsamma inom hela kommunen, men indikerar att målsättningen även för innevarande år bör vara att stärka flickornas självkänsla och psykosomatiska hälsa samt höja indextalen.</p> <p>På förekommen anledning har skolan utarbetat en plan för samtal med flickor ur ett genusperspektiv (bilaga 1), men denna planerade insats har ännu ej påbörjats. I Ungsamgruppens regi kommer skolan att tillsammans med Åbygården fortsätta med samtalsgrupper för samtliga killar och tjejer i åk 8 (2 ggr x 2 tim per klass) under temat livskunskap/"Ellen- projekt". Ansvarig: Ungsam, socialpedagog och fritidsledare.</p> <p>Främjande åtgärder: Vi undviker att särskilja pojkar och flickor i undervisningen. Vi arbetar aktivt mot könsrelaterade negationer/språkbruk. Vi blandar pojkar och flickor i grupparbeten och i lekar på rasten. Efter varje läsår analyserar vi kunskapsresultaten i Sv och Ma för åk 3 för att identifiera och hantera eventuell skevt resultat mellan pojkar och flickor. Rektors ansvar. Sid 5.</p>
3	<p>Vi arbetar aktivt för att stimulera elever med dessa överskridande identiteter att känna sig trygga trots deras normbrytande uttryck. Genom att tänka på vårt bemötande mot eleven, uppskatta deras val av kläder, attribut och genom att uppmuntra deras lek. S.12.</p> <p>Kön, könsuttryck, könsidentitet, sexuell läggning Under idrotten har man t.ex. arbetat med nivågruppering istället för med homogena grupper. Vi har uppnått ett positivt resultat utifrån vårt förhållningssätt att se människan utifrån den enskilda individen istället för utifrån könet. Händelser under läsåret har lett fram till diskussioner kring genusperspektiv mellan elever, personal och föräldrar. Detta har skapat större acceptans och nyfikenhet gentemot olikheter i olika skolämnen samt under fritidstid men det finns mycket mer att utveckla.</p>
4	<p>Vi uppmuntrar eleverna att pröva på olika aktiviteter oavsett kön, exempelvis genom att anordna styrda aktiviteter där eleverna får prova på lekar/sporter som de vanligtvis inte väljer. Genom våra samtal och aktiviteter ger vi eleverna insikt i att alla, oavsett kön, ska behandlas lika och att alla kan leka med varandra.</p> <p>Främja likabehandling av pojkar och flickor: Vi ser att det är viktigt att skolan och fritidshemmet skapar förutsättningar för att eleverna ska utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om kön. Det pågår ett medvetet arbete med detta, där vi exempelvis uppmärksammar fördelningen av talutrymme bland eleverna i klassrummet. När vi planerar aktiviteter är vi noggranna med att dessa inte ska förstärka rådande normer.</p> <p>Vi arbetar aktivt med att lyfta fram människan bakom könet. Utgångspunkten är att ge alla elever lika mycket utrymme när det gäller aktiviteter, talutrymme, uppmärksamhet och relationer i klassrummet och under fritidshemstid. Vi arbetar aktivt med att uppmuntra eleverna att prova aktiviteter utifrån intresse för</p>

	<p>att motverka stereotypa könsmonster. Vi blandar alla grupper och ser till att undervisningen inte är könsrelaterad. Vi arbetar utifrån varje människas lika värde och det som främjar människors välbefinnande oavsett kön, könsuttryck, könsidentitet eller sexuell läggning. Vi diskuterar genusperspektivet i de olika skolämnena och under fritidsverksamheten. Vi har dialoger t.ex. om: olika yrken, hemsysslor, i drott och andra fritidsaktiviteter. Skol-och fritidsverksamheten utgår utifrån elevernas intresse och förutsättningar och inte utifrån kön, könsidentitet och sexuell läggning. Personalgruppen måste ständigt hålla genusämnet levande i diskussioner för att inte hamna i ett stereotypt könsmonster. Inom grundsärskolan diskuterar vi ämnen och aktiviteter mer utifrån elevernas förutsättningar än kön. Exempel på hur vi under läsåret kommer att arbeta med kön, könsuttryck, könsidentitet och sexuell läggning: -ROTH-gruppen inspirerar med metoder och arbetssätt så att pedagogerna kan arbeta med dessa frågor i klasserna.</p>
5	<p>Främja likabehandling av pojkar och flickor: Vi ser att det är viktigt att skolan och fritidshemmet skapar förutsättningar för att eleverna ska utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om kön. Det pågår ett medvetet arbete med detta, där vi exempelvis uppmärksammar fördelningen av talutrymme bland eleverna i klassrummet. När vi planerar aktiviteter är vi noggranna med att dessa inte ska förstärka rådande normer.</p>
6	<p>Mål Minska förekomsten av könsnedsättande språkbruk bland elever. Förebygga förekomsten av hedersrelaterat förtryck. Motverka sexuella trakasserier i alla former. Aktiviteter för att nå målen Sex - och samlevnadsundervisning i ämnesövergripande form under relationsveckan. Alltid agera aktivt mot könsnedsättande språkbruk, förtryck och sexuella trakasserier.</p> <p>Pedagogerna på Mariebergsskolan har använt olika metoder för att ge pojkar och flickor lika talutrymme. <i>Insats</i> Eleverna har fått ta del av böcker, filmer, samt reklam som sedan diskuterats i klassen</p> <p>Mål och uppföljning: Att pojkar och flickor får lika stort utrymme i klassrummet. All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett genusperspektiv för att öka jämställdheten.</p> <p>Personalen ska reflektera över hur de bemöter flickor respektive pojkar i klassrummet genom årliga observationer av varandra. Personal reagerar omedelbart när man ser eller hör kränkningar.</p> <p>Vi fördelar talutrymme i gruppen lika mellan flickor och pojkar, ex genom no-hands, lotterilappar. Vid gruppindelningar, bordsplaceringar mm har vi genusperspektiv.</p> <p>Det ska alltid finnas en vuxen närvarande i omklädningsrum och kapprum i årskurserna F-3 och arbetar tematiskt kring olika ämnen.</p>
7	<p>I svenskan och andra språk arbetar vi med skönlitteratur och andra texter för att få syn på identitet, värderingar, syn på andra människor och för att få ökad förståelse för andras situation. Vi försöker arbeta medvetet med att ge flickor och pojkar lika mycket utrymme i klassrummet, bla genom fördela ordet.</p>
8	<p>Vi gör medvetna val av litteratur till högläsning, sagostunder som utmanar traditionella könsmonster. Vi väljer aktivt sagor, böcker, sånger och filmer med både flickor och pojkar i "huvudrollen". Böcker och filmer som i sitt berättande utmanar den traditionella normen på vad flickor och pojkar förväntas göra/vara. Vi erbjuder alla barn, oavsett kön, samma aktiviteter. Inköp av relevant och aktuell litteratur för olika ålderskategorier.</p>

I No-undervisningen i åk 6 och 8 arbetar vi med sex och samlevnad som innefattar HBTQ-frågor. Vi arbetar med sex och samlevnad samt könsroller i massmedia i åk 7. I SO pratar vi om könsroller och normer och hur de påverkar vår vardag och våra val i livet. En aktiv och daglig dialog med elever kring jämställdhet samt att arbeta aktivt mot språkbruk som anspelar nedsättande mot kön. I årskurs F-4 ska det alltid finnas en vuxen i omklädningsrummet vid idrott och bad. Möjlighet ska ges för separat duschrum. Vi ska alltid vara normkritiska vid val av läromedel och arbetar med litteratur som t ex "Dårfinkar och dönickar" och filmer som t ex "Mitt liv i rosa". Vi arbetar med mänskliga rättigheter och de kränkningar som sker mot dem. Särskild vikt ägnas åt barnkonventionen. Arbetar aktivt mot könsroller i hemkunskap och i slöjd. Bild arbetar med könsroller i undervisningen där vi bland annat visar filmer från machofabriken. I åk 8 Idrott och Hälsa, Hemkunskap, svenska och NO genomförs en uppgift som handlar om Kim.

Åtgärder: Ha ett varierat utbud av utomhusaktiviteter. Se över könsfördelningen bland personalen vid olika aktiviteter under t ex friluftsdag, friluftsliv och temadagar. Flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. All personal ska ha kunskap om genus och jämställdhet samt hur verksamhet och undervisning utformas så den motsvarar och utmanar båda könen förutsättningar och intressen.

Mål och uppföljning: Alla elever och all personal ska känna till begreppen kön, Könsidentitet och könsuttryck. Det ska inte förekomma kränkande ord eller behandling kopplade till kön eller sexuell läggning.

Insats: Klasserna jobbar med könsroller genom att läsa anpassat material, se film samt diskutera ämnet. I samband med höststarten då förskoleklassen arbetar med familjen tas olika familjeförhållanden upp. Förskoleklass läser och diskuterar "Kenta och barbisarna" av Pija Lindenbaum. Fritids dramaövningar, läsa böcker, se filmer. Samtliga fritidsavdelningar ser filmer om värdegrund som vi sedan diskuterar kring. Åk 1 läser och diskuterar Ronny och Julia", En kärlekshistoria av Kerstin Johansson. Åk 2 läser och diskuterar "Kalle som Lucia" Anette Skåhlberg Åk 3 läser och diskuterar "Prinsessan Kristalla" Anette Skåhlberg. Alltid uppmärksamma och markera vid kränkande språkbruk

Tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen. Frågefördelning via stickor, fasta placeringar och grupperingar som ibland är anpassade efter klassens individer och kan då vid behov anpassas efter kön. Vi tänker ut exempel som inte är heteronormativa "Lena mekar med moppen", "Pelle dansar balett". Uppgifter utformade för att inte vara typiska "kill-och tjej uppgifter". Vi väljer författare och vetenskapsmän så att både män och kvinnor är representerade. I de fall där historien inte gör det möjligt tar vi upp det till diskussion. Ansvarig: Undervisande lärare och mentorer. Lärare ska bli mer medvetna om genuspedagogik och jämställdhetsfrågor i skolan. Detta sker genom kompetensutveckling inom området. Ansvarig är rektor. Flickor och pojkar ska ha lika stort inflytande och ges samma utrymme i undervisningen. Detta sker genom att flickor och pojkar får samma möjligheter att komma till tals vid diskussioner och samtal och får lika mycket hjälp i sitt arbete. Olika könsstereotypa roller i samhället diskuteras och analyseras. Ansvariga är alla lärare. Dessa insatser sker kontinuerligt under läsåret.

Att få bort nedsättande sexualiserat språk. Vi ska beakta könsaspekten när vi planerar verksamheterna för att pojkar och flickor ska ha samma rättigheter och skyldigheter.

Vi ska beakta genusaspekten i beslut, i organisationen och i arbetet med eleverna. Vi ska reflektera kring, uppmärksamma och motverka stereotypa könsroller. Det gör vi genom att erbjuda flickor och pojkar icke könsbundna aktiviteter. Samtal, filmer och böcker som visar på icke stereotypa könsroller. Fångas upp i vardagssamtal, tex i böcker, elevers frågor och aktuella händelser.

Mål och uppföljning: Reflektera över sitt eget och kollegors bemötande mot barnen .Insats:

•Tänka på att inte förstärka barnens könsroller genom bemötande och språk.

	<ul style="list-style-type: none"> •Uppmärksamma och ge feedback till varandra. •Handledning •Utbildning •Klasslärarna samlas en gång per läsår för erfarenhetsutbyte och gemensam utvärdering. <p>I klassrummet undviker läraren exempel som förstärker en traditionell syn på pojkar och flickor och istället diskuteras frågor som ifrågasätter normer.</p> <p>Inom idrottsämnet ska vi erbjuda en så stor bredd av aktiviteter som möjligt, samt utvärdera skillnader i betygssättning. När det gäller dans måste indelningen inte vara pojke/flicka utan istället den som för/den som följer.</p> <p>I Mål och uppföljning: All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett könsperspektiv för att öka jämställdheten. <i>Insats</i> Vi ska beakta könsaspekten i alla beslut i organisationen av skolans arbete samt i kvalitetsredovisningarna ex. vid sammansättning av arbetslag inför nytt läsår, grupparbeten i klassrummet, aktiviteter på idrotten, aktiviteter på fritids m.m. Vi ska uppmärksamma normativa budskap om kön i fack-och skönlitteratur. Könsperspektivet ska beaktas vid val av högläsningböcker.</p> <p>Vi väljer litteratur/elevmaterial med genustänk. Vi visar "Rättens riddare" på fritidssamlingar. Det är en programserie som tar upp olika ämnen. Barnen får se ett avsnitt som bygger på ett problem och sedan diskuterar man detta. Vi introducerar och uppmuntrar lekar som bryter mot traditionella könsroller.</p> <p>De vuxna är förebilder som inte förstärker könsstereotyp språkbruk och förväntningar utifrån kön.</p>
9	<p>Tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen. Frågefördelning via stickor, fasta placeringar och grupperingar som ibland är anpassade efter klassens individer och kan då vid behov anpassas efter kön. Vi tänker ut exempel som inte är heteronormativa" Lena mekar med moppen", "Pelle dansar balett". Uppgifter utformade för att inte vara typiska "kill-och tjej uppgifter". Vi väljer författare och vetenskapsmän så att både män och kvinnor är representerade. I de fall där historien inte gör det möjligt tar vi upp det till diskussion.</p> <p>Vi ska beakta genusaspekten i beslut, i organisationen och i arbetet med eleverna. Vi ska reflektera kring, uppmärksamma och motverka stereotypa könsroller. Det gör vi genom att erbjuda flickor och pojkar icke könsbundna aktiviteter. Samtal, filmer och böcker som visar på icke stereotypa könsroller. Fångas upp i vardagsamtal, tex i böcker, elevers frågor och aktuella händelser.</p>
10	<p>Åk 1–3 De flesta tycker att pojkar och flickor behandlas lika Det förekommer att eleverna använder sig av olämplig vokabulär. Svordomar, könsord och nedsättande kommentarer är exempel på detta.</p> <p>Vi arbetar medvetet med att ge flickor och pojkar samma möjligheter att uppmärksamma hur vi tilltalar dem och hur vi grupperar dem i olika arbeten. Vi tänker på hur vi bekräftar elever, inte utifrån kön och klädsel mm. Alla pedagoger slår ner på negativa uttryck kopplade till kön tex 'tjejracket'</p>
11	<p>Vi arbetar utifrån en nolltolerans och anser att alla elever är allas ansvar så att vuxne som hör olämpliga kommentarer agerar omedelbart för att förhindra att detta upprepas.</p>
12	<p>Vi genomför lektions/projektplaneringar för alla elever i skolan kopplat till diskrimineringsgrunden. Lektionspaketen genomförs såväl av mentorer som undervisande lärare och är en del av den ordinarie undervisningen. Lärarna tydliggör kopplingen till den aktuella diskrimineringsgrunden. under de aktuella lektionerna,</p>

	Samtidigt som eleverna tränar förmågor som ingår i kursplanerna. Det finns en kontinuitet i insatsen då den löper över årskurserna med ett riktat innehåll utifrån kartläggningen som genomförts.
13	<p>Mål och uppföljning: Alla elever upplever att de har lika värde oavsett kön. Utvärderas kontinuerligt på utvecklingssamtal, klassråd och genom enkätfrågor som till elever, samt i kvalitetsredovisningen som skolan årligen upprättar. Insats: vid sammansättning av klasser ansvarar rektor för att en jämn könsfördelning eftersträvas. Vid sammansättning av elevrepresentativa grupper ansvarar mentor eller den som leder arbetet i gruppen för att en jämn könsfördelning eftersträvas.</p> <p>Elevhälsan kommer under hösten att arbeta för ökad kunskap och förståelse i ovan nämnda område. All personal reagerar och agerar mot negativt språkbruk. Vi anordnar en temadag där vi jobbar förebyggande vad gäller språkbruket.</p> <p>I alla grupper som väljs för att representera eleverna eller skolan strävar vi efter en jämn fördelning mellan könen. All skolpersonal ska granska läromedel ur ett genusperspektiv. Vi arbetar i första hand med generella pedagogiska åtgärder som gynnar alla. Vi arbetar för en jämställd skola genom att ha ett genusperspektiv på skolans organisation och verksamhet.</p> <p><i>Jämställhetsarbete:</i> Ge pojkar och flickor lika stort inflytande och utrymme i verksamheten. Alla ska uppmuntras att prova olika aktiviteter och utveckla sin förmåga oavsett kön.</p>
14	<p>Diskussioner angående hur vi jobbar med stereotypa könsroller och könsöverskridande identitet/uttryck i klasserna</p> <p>Elevhälsan kommer under hösten att arbeta för ökad kunskap och förståelse i ovan nämnda område. All personal reagerar och agerar mot negativt språkbruk. Vi anordnar en temadag där vi jobbar förebyggande vad gäller språkbruket.</p>
15	<p>All verksamhet på vår skola och fritidshem ska genomsyras av ett könsperspektiv. Vi arbetar för en jämställd skola och fritidshem genom att ha ett könsperspektiv på skolan och fritidshemmets organisation och verksamhet. Kontinuerlig diskussion angående nedsättande sexualiserat språkbruk.</p>
16	<p>Samtal och diskussioner under morgonsamlingar samt i det dagliga bemötandet och förhållningssättet. Samt att vi jobbar för ett normkritiskt förhållningssätt i det dagliga bemötandet. Såväl som i skolan som på fritidshemmet. Vi diskuterar kontinuerligt vårt förhållningssätt och attityder till manligt-kvinnligt. Vi försöker få alla barn att pröva alla aktiviteter oberoende av kön. Viktigt att lära barn att min kropp är min, ingen gör något med mig som jag inte själv vill. Ett nej är viktigt att lära sig acceptera. Vi har nolltolerans mot könsord som skällsord och tydliga markeringar på vad som är ok. Nolltolerans gäller.</p>